

AVIÁRNÍ INFLUENZA

povinnosti soukromých veterinárních lékařů

1. Úvod

Aviární influenza (vysoce patogenní) patří do nálezů povinně hlášených nejen našim orgánům, ale i Evropské komisi. V případě, že se v obvodu působení veterinárního lékaře vyskytne ohnisko nákazy, mohou být uloženy ze zákona povinnosti mimo jiné soukromým veterinárním lékařům.

Jaké povinnosti vyplývají pro soukromého veterinárního lékaře v případě zjištění výskytu aviární infekce? Může být soukromý veterinární lékař povolán k likvidaci této nebezpečné nákazy? Za jakých podmínek? Na tyto otázky dokáže odpovědět zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (veterinární zákon) v řadě svých ustanovení normativním textem regulujícím práva a povinnosti jednotlivých subjektů při zvládání nebezpečných nálezů. Zaměříme se na výklad těchto ustanovení veterinárního zákona, která mají k činnosti veterinárního lékaře bezprostřední vztah.

2. Podezření z výskytu aviární infekce

V § 11 odst. 1) veterinárního zákona je uvedeno: „*Chovatel, jím zaměstnávané osoby při chovu, přepravě, svodu a prodeji zvířat, jakož i další osoby, které přicházejí do styku se zvířaty a živočišnými produkty a které vzhledem ke svému povolání, kvalifikaci a zkušenostem mohou rozpoznat příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka, jsou povinni neprodleně uvědomit krajskou veterinární správu nebo zajistit její uvědomění o tomto podezření.*“

V § 11 odst. 2) veterinárního zákona je uvedeno: „*Ohlašovací povinnost osob uvedených v odstavci 1 zaniká, jakmile podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka bylo nahlášeno úřednímu veterinárnímu lékaři anebo soukromému veterinárnímu lékaři.*“

Ohlašovací povinnost při výskytu nebezpečné nákazy mají:

- a) chovatel,
- b) chovatelem zaměstnané osoby při chovu, přepravě, svodu a prodeji zvířat,
- c) další osoby pouze za podmínek uvedených v cit. ustanovení.

Ohlašovací povinnost tyto osoby splní tehdy, ohlásí-li podezření z výskytu nebezpečné nákazy:

- a) krajské veterinární správě anebo
- b) úřednímu veterinárnímu lékaři anebo
- c) **soukromému veterinárnímu lékaři.**

V §12 odst. 2) veterinárního zákona je uvedeno: „*Soukromý veterinární lékař, který při výkonu své činnosti zjistí podezření z výskytu nebezpečné nákazy:*

- a) *předběžně vyšetří podezřelá zvířata, popřípadě i těla uhynulých, nedonošených, mrtvých narozených nebo utracených zvířat, a hrozí-li nebezpečí z prodlení, odebere vzorky k laboratornímu vyšetření,*
- b) *uvědomí neprodleně krajskou veterinární správu o podezření z výskytu nebezpečné nákazy,*
- c) *poskytne chovateli potřebné poučení včetně poučení o povinnosti učinit opatření uvedená v odstavci 1 písm. a),*

d) vyžadují-li to povaha nebezpečné nákazy nebo místní podmínky, setrvává na místě do příchodu úředního veterinárního lékaře a sleduje zdravotní stav zvířat.“

Ustanovení ukládá povinnost soukromému veterinárnímu lékaři jako osobě odborně kvalifikované provést při zjištění podezření z nebezpečné nákazy některé neodkladné úkony veterinární činnosti uvedené pod písm. a)-d). Ostatní úkony směřující k potvrzení nebo vyvrácení podezření z výskytu nebezpečné nákazy provede krajská veterinární správa, které bylo oznámeno toto podezření.

3. Likvidace aviární chřivky

V ust. § 15 odst. 1) veterinárního zákona je uvedeno: *„Byl-li potvrzen výskyt nebezpečné nákazy nebo hrozí-li nebezpečí jejího šíření, nařídí příslušný orgán odpovídající mimořádná veterinární opatření ke zdoání této nákazy a ochraně před jejím šířením.“*

V ust. § 49 odst. 1) písm. d) veterinárního zákona je uvedeno: *„Krajská veterinární správa rozhoduje o nařízeních, změně a ukončení mimořádných veterinárních opatření, jimiž se ukládají povinnosti individuálně určeným fyzickým a právníckým osobám, a dozírá na jejich plnění.“*

Byl-li potvrzen výskyt nebezpečné nákazy (aviární chřivky) je povinná krajská veterinární správa naříditi mimořádná veterinární opatření: vymezení ohniska, zřízení ochranného pásma, utracení nakažených zvířat apod.

Krajská veterinární správa může v souvislosti s rozhodnutím o nařízeních mimořádných veterinárních opatření k likvidaci nebezpečných nákaz uložit povinnosti mimo jiné soukromým veterinárním lékařům. Případně využití tohoto oprávnění znamená bezpochyby významný zásah do základních práv a svobod garantovaných Listinou základních lidských práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Nařízením povinnosti soukromému veterinárnímu lékaři při likvidaci nebezpečné nákazy je zásahem do jeho osobní svobody člověka a svobody podnikání, může ohrozit konkurenceschopnost jeho podnikání a způsobit mu ztrátu příjmu dosahovaného za běžných okolností. Při použití ustanovení zákona o mezích našich základních práv a svobod musí být dbáno podstaty a smyslu omezení. Krajská veterinární správa by měla při omezení práv a svobod postupovat podle těchto zásad:

Omezení na základě zákona:

Osobní svoboda je zaručena. Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit co zákon neukládá. Naříditi povinnost něco činit může pouze subjekt, kterému je k tomu dána pravomoc zákonem a může tak učinit pouze v rozsahu a mezích stanoveným zákonem.

Posouzení podstaty a smyslu zákonného omezení

Veterinární péči podle zákona o veterinární péči se rozumí mimo jiné ochrana zdraví zvířat, lidí a zajištění ochrany území ČR před zavlečením nákaz zvířat. Omeziti práva a svobody je možné z důvodu ochrany veřejného zdraví.

Omezení jako poslední možnost

Krajská veterinární správa musí využiti k likvidaci nebezpečné nákazy nejprve vlastních úředních lékařů, kteří tuto činnost vykonávají jako povinnost vyplývající z jejich pracovního poměru k Státní veterinární správě. Nestačí-li kapacita úředních veterinárních lékařů likvidaci nebezpečné nákazy může Krajská veterinární správa využiti těch soukromých veterinárních

lékařů, kteří souhlasí se svým začleněním do plánu likvidace nebezpečné nákazy. Okrajové použití dotčeného ustanovení a omezení práv a svobod ve výjimečném případě (např. soukromý veterinární lékař fyzicky přítomen v chovu s výskytem nákazy).

Omezení za náhradu

Soukromému veterinárnímu lékaři musí být za činnost související se zdoláváním nákazy poskytnuta adekvátní náhrada ušlého příjmu. Uložení povinnosti soukromému veterinárnímu lékaři může ohrozit konkurenceschopnost jeho podnikání, narušit zákaznicko-dodavatelské vztahy a způsobit mu ztrátu příjmu.

Dodržení individuálního principu:

Posouzení přínosu každého soukromého veterinárního lékaře k likvidaci nebezpečné nákazy individuálně podle předem stanovených kritérií (specializace, místo působení, vztah k ohnisku nákazy). Není možný takový výklad dotčeného ustanovení, který by znamenal „totální nasazení“ všech soukromých veterinárních lékařů vymezených podle místního principu (př. soukromí veterinární lékaři okresu xy jsou povinni).

4. Závěr

Komora v zásadě podporuje pomoc soukromých veterinárních lékařů při zdolávání aviární chřivky v České republice. Komora spolupracuje v tomto směru se Státní veterinární správou při přípravě seznamů veterinárních lékařů ochotných podílet se na činnostech souvisejících s likvidací nákazy. Komora však nesouhlasí s omezením práv a svobod soukromých lékařů v podobě jejich „vojenského povolání“ na rozkaz k likvidaci nákazy ve smyslu byrokratického a z kontextu vytaženého výkladu ust. § 49 odst. 1) písm. d) veterinárního zákona.

V případě, že by soukromého veterinárního lékaře krajská veterinární správa bez jeho souhlasu povolala rozhodnutím k likvidaci nebezpečné nákazy ve smyslu cit. ustanovení a toto rozhodnutí bylo v rozporu se shora uvedenými zásadami omezení základních práv a svobod, lze reagovat podle následujícího příkladu:

Krajské veterinární správě sídlem

Věc: Odmítnutí splnit povinnost stanovenou v rozhodnutí č.j.

Rozhodnutím Krajské veterinární správy ze dne pod č.j. mi byla uložena povinnost provést likvidaci nebezpečné nákazy formou utracení zvířat nakažených aviární chřivkou.

Odmítám splnit shora uvedenou povinnost z následujícího důvodu:

Rozhodnutí o uložení povinnosti provést likvidaci nebezpečné nákazy formou utracení zvířat nakažených aviární chřivkou, omezuje závažným způsobem moje základní lidská práva a svobody garantované v rámci ústavního pořádku České republiky Listinou základních lidských práv a svobod.

(Krajská veterinární správa v rámci správního uvážení nesprávně posoudila význam mé osoby při likvidaci nákazy. Jako veterinární lékař působím v oboru a specializuji se na S likvidací nebezpečných nákaz nemám praktické zkušenosti a nejsem schopen plnit uloženou povinnost způsobem, který vyžaduje veřejný zájem na ochraně zdraví zvířat a lidí).